

บทที่ ๔

อิทธิพลของความเชื่อเรื่องท้าวเวสสุวรรณต่อสังคมไทย

ในบทนี้ ผู้วิจัยจักนำเสนออิทธิพลของความเชื่อเรื่องท้าวเวสสุวรรณต่อสังคมไทย ใน ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ ด้านลักษณะความเชื่อ ด้านพิธีกรรม และด้านศิลปกรรม ดังเนื้อหาสาระรายละเอียดที่จะได้นำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ อิทธิพลด้านลักษณะความเชื่อ

ลักษณะความเชื่อเกี่ยวกับท้าวเวสสุวรรณที่ปรากฏในสังคมไทยมี ๕ ประการสำคัญ คือ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับวิทยาคม ความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องยักษ์ และความเชื่อเรื่องร่างทรง ทั้งนี้ ในการนำเสนอแนวปฏิบัติที่ถูกเรื่องท้าวเวสสุวรรณในสังคมไทย จะได้นำเสนอรวมกัน ดังต่อไปนี้

แนวปฏิบัติที่ถูกต้องเรื่องท้าวเวสสุวรรณในสังคมไทย ต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยพิจารณาคุณธรรมของท่าน ท้าวเวสสุวรรณเป็นผู้ที่เคยทำทานกุศลและศีลกุศลไว้ในกาลก่อน ครั้นเมื่อตายลงท่านได้เสวยทิพยสมบัติในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา เมื่อฟังธรรมจากองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านจึงบรรลุอริยบุคคลขั้นแรก คือ พระโสดาบัน ท่านมีพระรัตนตรัยเป็นสรณะแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง สามารถละวิจิกิจฉา (ความลังเลสงสัยในคุณของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์) และมีจกาทิปฏิบัติได้เด็ดขาด ในโสดาปัตติยังคสูตร กล่าวถึงธรรมที่ทำให้บรรลุพระโสดาบัน มี ๔ ประการ คือ การคบสัตบุรุษ ๑ การฟังธรรมของสัตบุรุษ ๑ การทำไว้ในใจโดยแยบคาย ๑ การปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๑^๑ ดังนั้น แนวปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับท้าวเวสสุวรรณของพุทธศาสนิกชนชาวไทยจะต้องปฏิบัติควรอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ดังกล่าวนี้

แบบอย่างที่พุทธศาสนิกชนควรปฏิบัติตามท้าวเวสสุวรรณในฐานะที่ท่านเป็นสาวกของพระพุทธเจ้า ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ จึงควรที่จะยกย่องสรรเสริญท่านตามบทสังฆคุณ ดังนี้

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว ปฏิบัติตรงแล้ว ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรม เป็นเครื่องออกจากทุกข์ ปฏิบัติเหมาะสมได้แก่ บุคคลเหล่านี้คือ คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงลำดับได้ ๘ ท่านนั้นแหละ พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ซึ่งเป็นผู้ควรแก่

^๑ ส.ม.อ. (ไทย) ๓๑/๑๖๒๐/๓๘๓.

สักการะที่เขาอ่อนน้อมบูชา ควรแก่สักการะที่เขาเตรียมไว้ต้อนรับควรรับทักษิณาทาน เป็นผู้ที่ถูกคลุ้มคลั่งไปควรให้ความเคารพ เป็นเพื่อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่าฯ

ทั้งนี้ ผู้ที่มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งเป็นสรณะย่อมได้รับอานิสงส์อย่างยิ่งทั้งในชาตินี้ และชาติหน้า นอกจากนี้ หากได้เจริญพุทธานุสสติ ธรรมานุสสติ และสังฆานุสสติ ย่อมได้รับพรอัน ประเสริฐ หากสิ่งใดจะเสมอด้วยพร คือ พระรัตนตรัยไม่มี ย่อมได้รับสิ่งอันสมปรารถนา ตั้งใจไว้ดี ตั้งกายไว้ดี ตั้งวาจาไว้ดี ย่อมสำเร็จในรัตนะ ย่อมทำให้เป็นผู้ที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพ น่ายกย่อง ในท่ามกลางหมู่ชน ด้วยการกล่าวคำสรรเสริญคุณของพระรัตนตรัย

อนึ่ง ในการสวดอาฏานาฏิยสูตร จะมีการกล่าวถึงพระรัตนตรัยว่าเป็นสรณะอัน สูงสุด ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการถึงสรณะในพระพุทธศาสนา ก็คือการมีจิตใจศรัทธาเลื่อมใสและ ประพฤติต่อพระรัตนตรัยด้วยความเลื่อมใสศรัทธาทั้งกาย วาจา และใจ การระลึกถึงพระ รัตนตรัยย่อมป้องกันคุ้มครองจากภัยอันตรายทั้งปวง ทั้งยังได้รับผลในสิ่งที่ปรารถนาทั้งมนุษย์ สมบัติ สวรรค์สมบัติ และท้ายที่สุดสามารถทำให้สิ้นไปแห่งอาสวกิเลส คือถึงพระนิพพาน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความเชื่อต่างๆ อันได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับวิทยาคม ความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเรื่องยักษ์ และความเชื่อเรื่องร่างทรงที่เกี่ยวกับท้าวเวสสุวรรณ ไม่ได้นำไปสู่คุณธรรม ที่สูงยิ่งๆ ขึ้นเลย แต่กลับนำไปสู่ความมั่งงาย ปฏิบัติในทางที่ผิดจากหลักธรรมคำสอน ฉะนั้น แนวปฏิบัติที่ถูกต้องของชาวพุทธที่มีต่อความเชื่อเรื่องท้าวเวสสุวรรณ ต้องปรารถนาเป็น อริยบุคคล ผู้ควรแก่การให้ทาน การบูชา และการกราบไหว้ เป็นสรณะอันประเสริฐ โดยระลึก ถึงสังฆคุณ เพื่อให้เป็นเครื่องระลึกอันเป็นเหตุให้เรามีโอกาสในการพัฒนากายและจิตของเราไป ในทางบุญกุศลยิ่งขึ้น แต่การถือเอาเพียงเปลือก เช่น วิทยาคม ความศักดิ์สิทธิ์ และวัตถุมงคล ที่เกี่ยวเนื่องกับท่าน เป็นเหตุให้เราติดหลงอยู่ในสิ่งนั้น ไม่อาจยกระดับจิตใจสูงขึ้นได้ จึงไม่ใช่ สรณะที่พึ่งที่ปลอดภัยทั้งในภพนี้ และภพหน้า

ปัจจุบันมีความเชื่อเกี่ยวกับท้าวเวสสุวรรณในลักษณะให้โชคลาภและร่ำรวย รวมถึง ป้องกันภัยจากอมนุษย์และมนุษย์ จนก่อให้เกิดวัตถุมงคลที่เกี่ยวข้อง เช่น จตุคามรามเทพ รูป เคารพท้าวเวสสุวรรณ และยันต์ท้าวเวสสุวรรณ เป็นต้น ตลอดจนการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง เช่น การทรงเจ้า และการบวงสรวง ตามที่กล่าวมาแล้ว

ทั้งนี้หากเปรียบเทียบหลักศรัทธาพระพุทธศาสนาที่ให้เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมเป็นหลัก และความเชื่อเรื่องท้าวเวสสุวรรณที่ปรากฏในสังคมไทย พบว่า มีลักษณะตรงกันข้าม เพราะหลัก ศรัทธาทางพระพุทธศาสนาเป็นบาทฐานเพื่อพัฒนาไปสู่ปัญญาเพื่อจัดการกับปัญหาด้วยตัวเอง แต่ความเชื่อเรื่องท้าวเวสสุวรรณที่พบในสังคมไทยเป็นความเชื่อต่ออำนาจศักดิ์สิทธิ์บางอย่าง ว่า สามารถให้คุณให้โทษได้นำไปสู่รูปแบบของพิธีกรรม การสร้างเครื่องรางของขลังและรูปสักการะ

ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำอำนาจภายนอกมาจัดการกับปัญหาภายในของตัวเอง หรือพึ่งอำนาจของท้าวเวสสุวัณให้นำตนเองไปฟันปัญหาหรือให้ตนเองได้สมปรารถนาในสิ่งที่ต้องการ

ดังนั้น แนวปฏิบัติที่ถูกต้องของชาวพุทธที่มีต่อท้าวเวสสุวัณควรเริ่มต้นจาก กัมมสัทธา คือ เชื่อว่าท้าวเวสสุวัณ มีกรรมเป็นของตนเอง ท่านได้เคยกระทำกุศลกรรมมาในอดีต อันได้แก่การให้ทาน รักษาศีล จนได้ไปเกิดเป็นท้าวเวสสุวัณ และได้บรรลุนิยธรรมเป็นพระโสดาบัน ท่านจึงได้รับผลของกุศล (วิปากสัทธา) นั้น ทั้งนี้ เราก็เช่นเดียวกันต้องเชื่อว่าเรามีกรรมเป็นของตนเอง (กัมมัสสกตาสัทธา) หากต้องการเกิดเป็นสหายของท้าวเวสสุวัณก็ต้องให้ทานและรักษาศีล เมื่อได้ทราบปฏิบัติให้อุบัติเป็นท้าวเวสสุวัณและอุบัติในสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกาภูมิแล้ว ที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนาแล้ว เราก็ต้องปฏิบัติตามปฏิปทานั้น ทำยที่สุดต้องศรัทธาในองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า (ตถาคตโพธิสัทธา) ว่าเป็นสภาวะที่พึงอันเกษมสูงสุด เป็นสภาวะที่น่าออกจากวิภวทุกข์ได้ สภาวะอื่นๆ นอกจากพระรัตนตรัยไม่สามารถทำให้พ้นทุกข์ได้

เมื่อพิจารณาได้เช่นนี้ ก็จะเห็นได้ว่าศรัทธาเป็นบาทฐานให้เกิดปัญญา ศรัทธาเป็นเพียงขั้นต้นของกระบวนการพัฒนาปัญญา ทั้งนี้ ศรัทธาที่ถูกต้อง คือ ต้องเป็นความเชื่อที่เนื่องด้วยเหตุผล มีปัญญารองรับและเป็นหนทางให้เกิดปัญญายิ่งๆ ขึ้นไปได้ มิใช่เพียงความรู้สึกมอมตัวถวายเป็นชีวิตแก่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยไม่ถามหาเหตุผล ดังนั้น ศรัทธาที่เนื่องด้วยอารมณ์ด้านเดียว ถือว่าเป็นความเชื่อที่มลาย เป็นสิ่งที่จะต้องกำจัดหรือแก้ไขให้ถูกต้อง ทั้งนี้ ธรรมหมวดใดก็ตามในพุทธธรรม ถ้ามีศรัทธาเป็นส่วนประกอบข้อหนึ่งแล้ว จะต้องมียุปัญญาเป็นข้อสุดท้าย ทั้งนี้ ศรัทธาเป็นกุศลเจตสิก หากประกอบด้วยปัญญาก็จะสามารถพัฒนาจิตให้สูงขึ้นไปได้ ดังนั้น จึงเป็นธรรมสำคัญที่จำเป็นต้องเน้นให้มาก ว่าจะต้องเป็นศรัทธาที่ถูกต้องตามหลักที่จะเป็นสัมมาทิฐิ ทั้งนี้ ศรัทธาต้องประกอบด้วยปัญญาและเป็นบาทฐานของปัญญา โดยช่วยให้ปัญญาได้จุดเริ่มต้น เช่น ได้ฟังเรื่องคุณธรรมและปฏิปทาของท้าวเวสสุวัณแล้วรู้สึกเลื่อมใส เห็นว่าเรื่องราวและคุณธรรมของท่านจะนำไปสู่ความรู้ในพระพุทธานุสสนาที่ยิ่งๆ ขึ้นไปได้ จึงเริ่มศึกษาค้นคว้าหลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องช่วย ทั้งยังแสวงหาความรู้จากครูอาจารย์ที่ท่านมีความรู้ความเชี่ยวชาญพระไตรปิฎก ทำให้ผู้นั้นมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามากยิ่งขึ้นโดยอาศัยศรัทธาเป็นบาทฐาน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าศรัทธาเป็นหนทางที่นำไปสู่การพัฒนาปัญญาให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ดังนั้น แนวปฏิบัติที่ถูกต้องเรื่องท้าวเวสสุวัณจะต้องอาศัยความเชื่อ ความศรัทธาในตัวท้าวเวสสุวัณเป็นแรงผลักดันให้เกิดการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องทางพระพุทธศาสนา และพัฒนาไปสู่การปฏิบัติที่ก่อให้เกิดปัญญาที่สูงยิ่งๆ ขึ้นไป^๒

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๖๔๗-๖๕๑.

๔.๒ อิทธิพลด้านพิธีกรรม

พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับท้าวเวสสุวรรณเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อ ทั้งนี้ ระดับของความเชื่อก็มีมากน้อยแตกต่างกันไปตามระดับของสติปัญญา

เมื่อมนุษย์มีระดับสติปัญญาและความเชื่อที่แตกต่างกัน ดังนั้น การยึดถือสิ่งต่างๆ เป็นที่พึ่ง ย่อมมีความแตกต่างกันไป ในส่วนนี้พุทธศาสนาก็ได้ปฏิเสธในสิ่งที่คนบูชานับถือกันอยู่ทั่วไป เช่น ในการยอมรับนับถือบูชาภูเขา ป่าไม้ อาราม หรือต้นไม้ใหญ่เป็นที่พึ่ง แต่พระพุทธศาสนาจะได้เสนอสิ่งที่ดีกว่า ให้เขาได้พิจารณาด้วยปัญญาของตนเอง ส่วนเขาจะเชื่อหรือไม่ก็แล้วแต่สติปัญญาของเขา ดังที่พระพุทธองค์ทรงทราบความอ่อนแอของปุถุชน จึงทรงตรัสไว้ในคาถาธรรมบท เรื่อง เรื่องปุโรหิตซึ่งอวดคិតว่า

มนุษย์เป็นอันมาก ถูกภัยคุกคามแล้ว ย่อมถึงภูเขา ป่า อาราม และรุกขเจดีย์ว่า เป็นที่พึ่ง; สรรณะนั้นแลไม่เกษม, สรรณะนั้นไม่อุดม, เพราะบุคคลอาศัยสรรณะนั้น ย่อมไม่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ ส่วนบุคคลใดถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ว่าเป็นที่พึ่ง ย่อมเห็นอริยสัจ ๔ (คือ) ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ความกำลังการทุกข์ และมรรคมรรค ๘ อันประเสริฐ ซึ่งยังสัตว์ให้ถึงความสงบ แห่งทุกข์ ด้วยปัญญาชอบ; สรรณะนั้นแลของ บุคคลนั้นเกษม, สรรณะนั้นอุดม, เพราะบุคคลอาศัย สรรณะนั้น ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้^๓

ทั้งนี้ ความเชื่อเรื่องท้าวเวสสุวรรณนี้ นำไปสู่พิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง คัมภีร์พระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ได้ตรัสเรื่องพิธีกรรม ๕ คือ ญาติพลี (สงเคราะห์ญาติ) อดิตพลี (ต้อนรับแขก) ปุพเพตพลี (ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย) ราชพลี (ช่วยราชการ) และเทวดาพลี (ทำบุญอุทิศให้เทวดา) ในที่นี้จะได้นำเสนอแนวการปฏิบัติที่ถูกต้องเรื่องท้าวเวสสุวรรณตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ดังนี้

ในสมัยที่พระพุทธเจ้าได้ประทับอยู่ที่ป่าภูลีสคาม มีอำมาตย์ ๒ คน คือ สุนิระและวัสสการะ ซึ่งเป็นอำมาตย์ผู้ใหญ่ของแคว้นมคธ ได้สร้างเมืองป่าภูลีสคามเพื่อป้องกันการรุกรานจากพวกเจ้าวัชชี จากนั้นได้ทูลอาราธนาพระพุทธองค์เพื่อเสด็จไปยังที่พักที่ตนช่วยกันสร้าง แล้วได้ถวายภัตตาหารแด่พระพุทธองค์พร้อมด้วยหมุกภิษุจำนวน ๕๐๐ รูป เมื่อพระพุทธองค์เสวยเสร็จแล้ว ทรงอนุโมทนาด้วยคาถาว่า

บัณฑิตยชาติสำเร็จการอยู่ในประเทศใด ย่อมเชื่อเชิญท่าน ผู้มีศีล ผู้สรวมแล้ว ประพฤติพรหมจรรย์ ให้บริโภคนิประเทศ นั้น ได้อุทิศทักษิณาทานให้แก่เทวดาที่มีอยู่ ณ ที่นั้น เทวดา เหล่านั้นได้รับบูชาแล้ว ย่อมบูชาตอบเขา ได้รับความนับถือ แล้ว ย่อมนับถือ

^๓ ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๔๒/๑๕๐/๓๔๖-๓๔๗.

ตอบเขา แต่นั่นย่อมอนุเคราะห์เขา เหมือน มารดาอนุเคราะห์บุตรซึ่งเกิดแต่อกจะนั้น บุรุษผู้อื่นเทวดาอนุเคราะห์แล้ว ย่อมเห็นความเจริญทุกเมื่อ^๔

อีกข้อหนึ่ง อริยสาวกย่อมเป็นผู้ทำพลี ๕ คือญาติพลี (สงเคราะห์ญาติ) อดิธิพลี (ต้อนรับแขก) ปุพพเปตพลี (ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย) ราชพลี (ช่วยราชการ) เทวดาพลี (ทำบุญอุทิศให้เทวดา) ด้วยโภคทรัพย์ที่ได้มาด้วยความหมั่นขยัน ฯลฯ ที่ได้มาโดยธรรม นี่เป็นกรรมที่สมควรข้อที่ ๓ ของอริยสาวกนั้น เป็นการชอบแก่เหตุแล้ว เป็นการสมควรแล้ว เป็นการใช้ (โภคทรัพย์) โดยทางที่ควรใช้แล้ว^๕

จะเห็นได้ว่าการทำพลีกรรมแก่เทวดาที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสในพระสูตรนี้ แตกต่างจากการทำพิธีเช่นสรวงบูชาที่ปรากฏในปัจจุบัน ที่มุ่ง “ให้” สิ่งหนึ่งสิ่งใดแก่เทวดา เพื่อ “ขอ” ในสิ่งที่ตนต้องการ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ไม่จัดเป็นจาคสัมปทา เพราะผู้ให้ยังต้องการสิ่งตอบแทน และไม่ได้ให้เพื่อขจัดความตระหนี่ในจิตใจ แต่เป็นการเพื่อบัญหา (โลภะ) หรือความอยากได้ในสิ่งอื่นๆ ที่ยิ่งๆ ขึ้นไป

๔.๓ อิทธิพลด้านศิลปกรรม

ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับท้าวเวสสุวรรณที่ปรากฏในสังคมไทย ได้แก่ ด้านวรรณกรรม ด้านจิตรกรรม และด้านสถาปัตยกรรมและประติมากรรม ในด้านวรรณกรรม ความเชื่อที่สำคัญคือ เชื่อว่าท้าวเวสสุวรรณเป็นบิดาของทศกัณฐ์ในวรรณกรรมเรื่องรามเกียรติ์ ตามคติความเชื่อที่รับมาจากรวมเรื่องรามายณะของพราหมณ์ ทั้งนี้ รามเกียรติ์ได้มีอิทธิพลต่อจิตรกรรม สถาปัตยกรรมและประติมากรรมของไทย ในส่วนของจิตรกรรมภาพผนังที่ถ่ายทอดเรื่องราวของยักษ์ที่เป็นที่รู้จักกันดีในสังคมไทย คือ จิตรกรรมฝาผนังรอบระเบียงคดที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ส่วนสถาปัตยกรรมและประติมากรรม ความเชื่อที่ปรากฏเกี่ยวกับท้าวเวสสุวรรณ ได้แก่ เรื่องการรักษาศิข การรักษาศาสนสถาน ทำหน้าที่เป็นทวารบาล และแบกศาสนสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าความเชื่อเรื่องท้าวเวสสุวรรณที่ปรากฏในงานศิลปกรรมของไทย ในอดีตนั้น เป็นการผสมผสานความเชื่อที่มาจากคัมภีร์พระพุทธศาสนา และลัทธิความเชื่อจากฝ่ายพราหมณ์ ทำให้เกิดลักษณะทางศิลปกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งคติความเชื่อเรื่องอารักขาพระพุทธศาสนานั้น เป็นความเชื่อที่สอดคล้องกับคัมภีร์พระพุทธศาสนานับตั้งแต่พระโพธิสัตว์ปฏินิสฺสาลในพระครรภ์พระมารดา ท้าวเวสสุวรรณพร้อมท้าว महाराज ทั้ง ๓ ก็ถือพระขรรค์ อารักขาพระโพธิสัตว์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ในอรรถกถาจุฬนสูตร เมื่อคราวที่พระสารีบุตรจะปรินิพพาน ท้าวเวสสุวรรณ และท้าว महाराज ทั้ง ๓ ต่างพากันเข้าเฝ้าพระเถระ เมื่อมารดาของท่านถามว่าใครมาเยี่ยม พระ

^๔ ที.ม. (ไทย) ๑๐/๘๔/๗๘.

^๕ อ.จตุกก.อ. (ไทย) ๓๕/๖๑/๑๙๘-๒๐๒.

สาริบุตรกล่าวกับมารดาว่า ท้าวมหาราชทั้ง ๔ มหาอุบาสิกา เป็นเหมือนเด็กวัด ครั้นตั้งแต่พระศาสนาของพวกเราถือปฏิสนธิก็ถือพระขรรค์รักษาแล้ว^๖ แต่ปัจจุบันจะเห็นว่าบางวัดมีการสร้างศาลของท้าวมเวสสุวรรณโดยเฉพาะ โดยไม่ได้สร้างรูปเหมือนของท่านไว้คอยเฝ้าศาสนสถานดังเช่นงานศิลปกรรมในอดีต แต่เป็นการสร้างเพื่อบูชาในความศักดิ์สิทธิ์ของท่านในเรื่องความมั่งคั่งและเรื่องการป้องกันภูติผีปิศาจ ซึ่งเป็นความเชื่อที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาในสังคมไทย มีการถวายเป็นเครื่องเซ่นสังเวยต่างๆ เพื่อขอในสิ่งที่ตนต้องการ จึงเป็นการเบี่ยงเบนไปจากคติความเชื่อในอดีต

ฉะนั้น แนวปฏิบัติที่ถูกต้องด้านศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับท้าวมเวสสุวรรณ จึงควรระลึกไว้เสมอว่าท้าวมเวสสุวรรณเป็นผู้ที่ปกป้องรักษาพระพุทธศาสนาและองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หากต้องการสร้างรูปเคารพของท่านหรือศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องก็ต้องตระหนักว่าท่านเป็นพระอริยบุคคล ต้องมองข้ามวัตถุและความเชื่อเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของท่านที่บอกเล่าต่อๆ กันมา แต่ระลึกถึงคุณของท่านตามที่ปรากฏในบทสรรณเสริญพระสังฆคุณ ทั้งนี้ ตามคัมภีร์พระพุทธศาสนาจะ พบว่า แม้แต่ท้าวมเวสสุวรรณเองยังแนะนำสั่งสอนให้บริวารรักษาท่านเคารพนับถือพระพุทธเจ้าและปกป้องคุ้มครองพุทธบริษัทผู้ที่ประพฤติดุชกรรม ดังนั้น ผู้ที่มีใจเลื่อมใสศรัทธาในท้าวมเวสสุวรรณ จึงควรมีพระรัตนตรัยเป็นสรณะจึงจะได้ชื่อว่าปฏิบัติเพื่อบูชาคุณท้าวมเวสสุวรรณที่แท้จริง

กล่าวโดยสรุป สาเหตุที่ทำให้สังคมไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับท้าวมเวสสุวรรณในด้านต่างๆ รวมถึงมีการประกอบพิธีกรรม และศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับท้าวมเวสสุวรรณอยู่เป็นจำนวนมาก เนื่องมาจากการที่สังคมไทยนับถือผีสงและอำนาจเหนือธรรมชาติมาก่อน เมื่อผนวกกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์ฮินดู จึงก่อให้เกิดความเชื่อต่างๆ ปรากฏในสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับท้าวมเวสสุวรรณ เช่น คติการรักษาศีล เวทมนต์คาถา พลังอิทธิปาฏิหาริย์ที่เกิดขึ้นจากความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ หรือจากความเชื่อที่มีจากเกจิอาจารย์ เรื่องเล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์จากปากต่อปาก นอกจากนี้ ในสังคมปัจจุบันผู้คนใช้ชีวิตด้วยความเร่งรีบ ขาดการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ดีพอ มีภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมที่รีบรัด ทั้งด้านสุขภาพอนามัยและความเป็นอยู่ ทำให้คนขาดที่พึ่ง จึงพยายามแสวงหาสิ่งต่างๆ มายึดเหนี่ยวจิตใจ โดยเฉพาะสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความเจริญรุ่งเรืองและโชคลาภ จึงนำไปสู่การเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาตินั้น นอกจากนี้ เทคโนโลยีการสื่อสารที่เจริญก้าวหน้าก็มีส่วนในการแพร่กระจายความเชื่อเหล่านี้ การพูดคุยเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของท้าวมเวสสุวรรณพบเห็นได้ทั่วไปในเว็บไซต์ รวมถึงเครื่องรางของขลังที่เกี่ยวข้องก็สามารถส่งสื่อผ่านระบบออนไลน์ได้ ทั้งนี้ วัดที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพมหานครและตามต่างจังหวัดยังมีการ

^๖ ส.ม.อ. (ไทย) ๓๐/๔๓๒.

จัดสร้างรูปเคารพของท้าวเวสสุวรรณไว้ให้ประชาชนทั่วไปบูชา โดยประกาศสรรพคุณในด้านต่าง ๆ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แม้แต่ตัววัดเองยังไม่ให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องความเชื่อ แต่กลับเพิ่มความเชื่อที่เน้นไปในแง่มหายในแก่ผู้คน ด้วยเหตุนี้ความเชื่อเหล่านี้และการปฏิบัติที่บิดเบือนจากหลักธรรมของพระพุทธศาสนายังคงมีอยู่เรื่อยไปในสังคมไทย หากคนไทยยังคงแสวงหาแต่สิ่งที่อยู่ภายนอกไม่ย้อนกลับมามองตนเอง และไม่ศึกษาคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า